

КОМУНІКАТИВНІСТЬ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ФАКТОРИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Освіта є складним і багатограним соціальним явищем, областю передачі, засвоєння та переробки знань та соціального досвіду. В залежності від того, що людина вивчає, чим цікавиться, складається її особистість. Хтось буде добре розумітися на техніці, але писати з помилками. Хтось вивчить напам'ять всі вірші Рильського, але ніколи не зрозуміє, як працює економіка країни. Освіта є вісью життя (в суб'єктивному аспекті осмислення даного феномену) і вісью буття (в об'єктивному зрізі рефлексії та обґрунтування) [2, с. 3]. Перехід суспільства від індустріального до інформаційного стало рушійною силою до впровадження інформаційних технологій у всі галузі суспільного життя, у тому числі і у навчання. Найбільша перевага дистанційної форми полягає в її незалежності від простору та часу, тобто відстані між суб'єктом освітньої взаємодії та часовими параметрами для вступу в цю взаємодію. Актуальність даної статті посилюють тенденції швидкого породження знань та інформаційний вибух, результатом яких є підвищення рівня активності в спілкуванні між учасниками навчального процесу для швидкого розгляду та засвоєння нових знань, що й зумовило мій інтерес до обраної теми. **Мета дослідження:** дослідження основних моментів комунікативної складової дистанційної освіти як основи побудови сучасних комунікативних технологій. Також виявлення найважливіших факторів посилення процесу комунікації в дистанційному варіанті навчання шляхом філософського методу самоаналізу. **Об'єкт дослідження** - феномен дистанційного навчання. **Предмет дослідження:** ціннісний вимір комунікативних здібностей у системі пріоритетів дистанційного навчання та носій цінності факторів його посилення. **Завдання дослідження:** розглянути особливості розвитку дистанційної освіти при формуванні інформаційного суспільства; дослідити термінологічні характеристики дистанційного навчання; окреслити основні характеристики цього явища та провести теоретичний та філософський огляд процесу такого спілкування. Світ стає відкритим – поширюються відкритий контент, відкриті дані, відкриті ресурси, відкриті онлайн курси. Інтернет постійно закликає нас переосмислити навчання та освіту, зростає доля неформального навчання, переглядаються індивідуальні потреби шкіл, університетів і сам процес навчання. Бібліотеки переглядають свою місію, школи та університети намагаються скоротити витрати на освіту. На новий рівень виходить використання дистанційного навчання. Дистанційне навчання займає провідні позиції на ринку освітніх послуг, воно, на відміну від інших форм навчання, використовує повний спектр інформаційно-комунікаційних технологій для надання навчальної інформації та розвитку навичок та вмінь учнів у комунікативному середовищі. З огляду на той факт, що дистанційне навчання представляє собою особисто-орієнтовану, гнучку форму навчання, що відбувається на основі взаємодії учасників навчального процесу, визначаємо явище комунікації основною складовою даною форми. Основним структурним елементом здійснення дистанційного викладання вважається комунікація між головними діючими особами навчального процесу: студентом, учнем та викладачем. До речі, комунікація, за М.Бубером, – зустріч двох індивідів «Я» і «Ти». Дана зустріч є подією для особистості, в ній йде розкриття її власного «Я», що представляє собою взаємодію індивіда з написаним твором, текстом, розміщеним в електронній мережі. Інший філософ – В.Біблер, головною умовою діалогу вважає спрямування його на майбутнє, на потенційного далекого реципієнта, що підвищує цінність діалогу та відповідальність учасників за його проведення [2, с. 8]. Виходячи з концепції дистанційного навчання, основою якого є самостійна робота студентів, воно надає широке поле для застосування навичок самостійного навчання, навчання в співпраці, тобто студенти мають бути комунікативно компетентні для провадження комунікації на різних рівнях. Людина, яка займається дистанційно, повинна мати певний рівень підготовки (навички самостійного навчання та навчання в співпраці, бути комунікативно компетентною) задля ефективного проходження дистанційного курсу та досягнення позитивних результатів. В системі дистанційного навчання можливі наступні види інтерактивності: взаємодія студента з контекстом, інформативною частиною навчального курсу, взаємодія студента з викладачем та взаємодія студента з студентом, на основі якої відбувається навчання у співпраці [2, с. 9]. Види взаємодії здійснюються за безпосередньої участі інформаційно-комунікаційних технологій, а ступінь взаємодії залежить від ефективності комунікаційного процесу в просторовому вимірі. Для задоволення постійно зростаючих комунікаційних потреб людей в електронних мережах потрібна велика кількість комунікаційних технологій. Важко переоцінити важливість використання комунікаційних технологій у дистанційному навчанні: вони відіграють провідну роль в організації всього навчального процесу та підтримці стосунків між викладачами та студентами, саме вони є рушійною силою для подальшого вдосконалення дистанційних курсів, впливають на його ефективність та є фактором, який відповідає за результативність, повноту отриманих знань. Взаємодія учасників навчального процесу в дистанційному навчанні за допомогою комунікативних технологій моделюється у віртуальному середовищі, а в процесі передачі зображення, голосу, тексту на відстань створюється віртуальний простір, що формує віртуальне навчальне середовище в межах якого діє студент. Без спілкування, без взаємодії учасників навчального процесу не може бути віртуального середовища. Електронне спілкування визначає взаємодію комунікаторів у системах «людина – комп'ютер», де спостерігається людино-машинна взаємодія, та «людина – комп'ютер – людина», тобто використання комп'ютера для зв'язку між людьми, що є ретранслятором в процесі передавання та отримання інформації [3, с. 1]. Важливе значення займають фактори інтенсифікації. Посилення комунікативної діяльності тісно пов'язане з ефективністю навчального процесу та якістю навчання. Інтенсифікація процесу комунікації залежить від ефективного управління процесом навчання, а саме моніторингу цілей та методів викладання, визначених на початку курсу. Комунікація застосовується у якості одного з елементів управління системою. При цьому головною складовою процесу комунікації є напруженість, яка визначає висококонцептуальний зміст процесу взаємодії. В рамках даної статті взято за мету розглянути такий фактор інтенсифікації комунікативного процесу як побудова дистанційної комунікації на основі структурованих «знань». Структуру знань в електронному середовищі, що використовує введення машинного коду, легко перетворити, що вплине на рівень розповсюдження знань, кращого та швидшого розуміння інформації. Адже як писав І. Гете : « Людина має вірити, що незрозуміле можна зрозуміти: інакше вона не стала би розмірковувати щодо нього». **Висновки.** Отже, електронна комунікація, якою можна назвати процес дистанційного навчання здатна повною мірою, а також і в поєднанні з очним навчанням сформуєвати в студентів необхідну комунікативну компетентність. Докорінно ситуація змінюється в дистанційній формі освіти, яка з самого початку побудована на новій парадигмі стосунків між викладачем та студентом, широко використовує комунікативні технології в процесі навчання. Важливим є збереження живого спілкування між викладачем та студентами, посередником в такій комунікації є комп'ютер. У перспективі університет може отримати новий статус «електронного». Зараз це модно [4, с. 17].

Список використаних джерел

1. Яценко Г. Комунікативна складова дистанційного навчання : аналіз поняття та рівні реалізації / Ганна Яценко // Вища освіта України. 2007. № 4. С. 88–94.
2. Комунікативність в системі дистанційного навчання: фактори інтенсифікації: автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.10 / Г.Ю. Яценко ; Ін-т вищ. освіти АПН України. К., 2008. 16 с.
3. Дистанційне навчання як один із сучасних методів викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі / Олена Торбенкова// Національний технічний університет України.
4. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.